Ч. 238 Неділя 20 жовтня (1 падолиста) 1896. Рік VI

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. съват) о 5-ій годинї по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенем оплати почтової.

Реклямациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

З Ради державної.

На вчерашнім засїданю Палати послів ухвалено закон о свойщинї в третім читаню. Результат голосованя принято грімкими оплесками. Опісля наступило перше читанє закона о продажи соли для худоби по знижених цїнах.

Пос. Пуркгарт жадав, щоби цїни тої соли знижено з 5 зр. на 3 зр. і щоби в кождім повітї були державні склади. — Промавляли ще пос. Вельовейский, Гомпеш і Рашін, котрі признали проектований закон користним для рільництва і его передано комісиї господарскій.

Відтак завела ся дебата о орґанїзациї судів і о судах промислових. Справоздавець Бернрайтер підносив добрі сторони нових законів, котрі ще більше забезпечать независимість судиїв. — Пос. Герольд заявив іменем Молодочехів, що они противні сим законам, а між иншим і длятого, що висший суд краєвий в Празї подїлено на ческий і нїмецкий. Впрочім годив ся бесїдник на реформу і домагав ся поліпшеня материяльного стану судиїв, та жадав від мінїстра поясненя, в якій мові мають кандидати судові складати іспити.

Мінїстер др. Ґляйспах промавляв за ухваленем обох законів, котрі довершають велику реформу цивільного процесу. Мінїстер застеріг ся против розпущеної чутки, мов би то він хотів відложити реформу на пізнійше. Скоро події европейского значіня — казав бесїдник — не зроблять взагалї неможливим заведенє реформ на великі розміри, і скоро він позістане на своїм становищи, то заведе реформу цивільного процесу в Австриї зовсїм певно з днем 1 січня 1898 р. (Грімкі оплески). Мінїстер доказував дальше, що вже пороблено всї приготовленя до того. Предложений закон ґарантує независимість і розмірно скору карієру урядникам. Коли укінчений правник пересїчно по однорічнім ад'ютум і по трох до чотирох лїтах буде міг одержати секретарство ради, взглядно місце судиї; коли дальше на певно може числити, що скоро сповнить свій обовязок, по 20 лїтах служби дістане становище радника, — то більше менше осягне то, чого на разї можна собі бажати в авансї. Мінїстер заявив, що есть то зовсїм природна річ, що письменні іспити судейских кандидатів будуть відбувати ся в їх рідній мові.

Промавляли ще: пос. Кронаветтер, котрий домагав ся, щоби сего закона не передискутовано лиш поверховно і пос. Пінїньский, котрий жадав помноженя посад судейских в Галичинї. — Пос. Пацак поставив опісля пильне внесенє в справі рівноуправненя ческої мови з нїмецкою в Чехії, а польскої і ческої з нїмецкою на Шлеску. — Пос. Енґель інтерпелював в справі бувшого пос. Гофмана в Грацу, котрому казано складати другий раз іспит професорский.

Слїдуюче засїданє назначено на второк.

Доповняючі вибори до соймів галицкого і буковиньского.

Вчера відбували ся доповняючі вибори послів до соймів галицкого і буковиньского, а именно, вибори двох послів з міста Львова, одного посла з міста Кракова, одного посла з більшої посїлости чортківского округа виборчого, одного з меншої посїлости сяніцкого округа виборчого і одного посла до буковиньского сойму з округа сучавского. Результат виборів есть такий.

У Львові ставали яко кандидати на послів: президент міста др. Годимир Малаховский, промисловець Цюхціньский, проф. Солеский і редактор Kur. Lwowsk-ого Ревакович, лїкар др. Чижевич, др. Балясич, Захаревич і Цїсельский. Участь в голосованю була слаба, бо на 6294 управнених до голосованя, голосувало ледви 3150. З того одержав др. Годимир Малаховский 2205 голосів і вибраний послом. Голоси на прочих кандидатів розстрілили ся: Цюхціньский одержав 1456, Солеский 1100, Ревакович 918, Чижевич 264, Балясич 231, Цїсельский 55, Захаревич 55, а прочі кандидатури лиш по кілька голосів, отже вибраний послом др. Годимир Малаховский.

Тепер відбуде ся новий вибір другого посла, не тїснїйший, бо ординация виборча наказує вибирати ще другий раз як звичайно, а коли би й за другим разом голоси розстрілили ся, то аж тогди має наступити тїснїйший вибір. Нові вибори відбудуть ся і мабуть аж дня 9 падолиста.

В Чорткові вибрано з більшої посїлости (на місце пок. Корнеля Городиского) Казимира Городиского, властителя більшої посїлости в Жабинцях.

В Сяноку (на місце помершого пос. Івана Слонецкого) ставали яко кандидати з рускої сторони о. Калужняцкий, котрого кандидатуру затвердили були народовска „Народна Рада“ і москвофільска „Русская Рада“ а з польскої сторони Володислав Моравский властитель більшої посїлости в Одрехові. Партия людова підпирала кандидатуру селянина Гри-

8)

КЛОПОТИ САВЧИХИ.

ОПОВІДАНЄ З МАЛОМІСКОГО ЖИТЯ.

Написав

ОСИП МАКОВЕЙ.

(Конець).

Почало ся то гарно, як Бог приказав. І як би був у Дутчихи розум, аби мовчала, не було би суперечки. Нї, не втерпіла баба, почала своїм Андрусем хвалити ся, а все так, як би на притики Савцї, що его син не вчить ся. Та вже той син в печінки ему заліз зі своєю наукою та школою! Лучше би й не здогадувати про него! Отже нї! нагадала Дутчиха Савцї Михася і тим впекла его. А він від жінки чув тай не розважив, що нїби то Дутчиха має у Стороньского протекцию і нї сїло нї пало, возьме тай виїдь з тим, як з чобітьми на стіл.

— Та що? — каже. — Аби моя стара вміла так коло професорів ходити, як ви, Христино, то й Михась мав би добру клясу.

— Як же я ходжу коло професорів? — питає ся Дутчиха, а вже їй очи сьвітять ся.

І ту, як то у пяного дурний розум, Савка вихопив ся з нерозумним словом; образив шваґрову безневинно. А Дутка обстав за жінкою і сказав там якесь слово Савцї. Савка-ж на те все, возьми тай гоп! Дутку в лице, аж ему гнеть напухло. Крик, галас, сварня...

Змовчав Дутка, не віддав Савцї поличника, пішов до дому і на другий день Савку заскаржив до суду. А в судї за два тижнї засудили Савку на добу арешту. І отакої ганьби набрав ся Савка, що анї на місто показати ся. Як таки! аби такий славетний господар та в арештї сидів! Нїколи ще там не був, хоть не одному в лице дав, а ту власний шваґер его до арешту засадив. Ганьба на цїлу губу!

Міркував Савка і сяк і так, злий був на себе, що по пяному сварку починав, а далї одного дня пішов і відсидїв кару, нїхто не знав, як і коли. Та вже его серце скипіло на Дутку і на жінку его і на дїти его, він їх і на очи не міг стерпіти. Савчиха-ж довгий час і на місто не показувала ся, так їй було стидно. А що нагризла ся, того нї списати, нї оповісти. Хиба жінку не має серце болїти, як чоловікови оттаке трафить ся? І вже тепер она до Дутчихи не тілько „дай Боже добрий день“ не скаже, бо й так не відзивала ся до неї від остатної сварки, але ще й плечима до неї обертає ся, коли її де подибле. Так погнївали ся сестри.

Та най би вже на тім було скінчило ся! Посварити ся можна, то між людьми буває, а що чоловік добу сидів в арештї, то таки ему й на добро потроха вийшло, бо сам прийшов на думку, чи би не заперестати пити, чи би не присягнути на тверезість. Але по тім клопотї прийшов другий, ще не милїйший для Савчихи.

Прислав був Андрусь Дутка до тата лист і в тім листї — нїхто его не просив нї за язик не тягнув — взяв тай описав пригоду, яку мав Михась Савка в школї. Розсердив ся був Михась на якогось там товариша в школї. Ну, розсердив ся, то не велика річ. Але-ж бо мало того, що розсердив ся, возьми дурний хлопчиско і вдар свого товариша по лици, аж той на землю впав. Упав на землю і поскаржив ся професорови. А професор до директора — і замкнули Михася на чотири години арешту в школї.

Все те описав Андрусь у листї, як писар який, а Дутчиха зараз сказала то мамі Чупскій, а Чупска понесла до Савчихи і загризла її тою вісткою тяженько.

— На, маєш! — каже Савчиха — тепер і батько і син кримінальники!... Такі вже видко, оба з роду...

Страх як Савчиха хотїла поїхати до Львова, аби вибити сина, але одно: годї було дитину при грудях покинути, друге: надходило Різдво і Михась мав сам приїхати до дому.

— Най він лише приїде! — грозила Савчиха. — Вибю невіру, аби духа в собі не чув!

Легко було тодї Савчисї грозити; може навіть, як би був Михась під ту хвилю попав ся мамі під руку, то й дістав би троха патиком; — але прийшло ся Різдво, Михась приїхав як який кадет у мундурі, аж люди зглядали ся, а мама забула весь свій гнів: і то, що в арештї сидів і друге письмо за сина, що

гориия Милана з Боська. В інтересі сеї партиї ділали селянин Мермер і пос. Леваковский, котрий приїхав умисно на вибори з Відня. Голосоване відбувало ся два рази. За першим разом дістав Милан 87 голосів, Моравский 83 а о. Калужняцкий 32 голоси. По полудни розпочало ся друге голосоване. Милан дістав 106 голосів а Моравский 82. Послом вибраний селянин з Боська Григорий Милан.

В Кракові голосувало 1660 виборців. Проф. др. Фридрих Цоль дістав 960 голосів, др. Август Соколовский 370, а Казимир Бартошевич 330 голосів. Вибраний послом др. Фридрих Цоль.

При доповняючих виборах на Буковині вибрано в Сучаві з меншої посілости Прункула (православного Вірменина) властителя більшої посілости.

Новинки.

Львів дня 31 жовтня 1896.

— **Є. В. Цїсар** уділив 100 зр. запомоги оо. Реформатам в Бічу, в горлицкім повіті, на відновлене костела.

— **Др. Кирило Студиньский** габілїтував ся на доцента рускої мови і лїтератури в краківскім унїверситетї. Кольоквіюм габілїтацийне відбуло ся дня 27-го с. м., а виклад н. з.: „Характеристика і ґенеза поезий Амврозия Метлиньского“ дня 30-го с. м. Колеґия професорів краківского унїверситету признала дрови Студиньскому одноголосно veniam legendi.

— **Додаткова контроля ополченців у Львові** відбуде ся в днях 5 і 6 н. ст. падолиста с. р. в сали радній в ратуши (на І. поверсї) між годинами 9 а 1-ою і 4 а 6-ою. Ополченцї мають до контролї принести всякі документи войскові або инші докази, н. пр. метрику хресту, сьвідоцтво приналежности, книжку службову і т. п. Хто занедбає явитись до контролї, підпаде карі до 200 зр. або до 20 днів арешту.

— **При львівскій Преображеньскій (другій городскій) церкві** побіч „Народного Дому“ кінчать ся вже роботи. Сими днями вже усунено із внутра церкви густе руштоване, що стояло там лїтами. Ризниця від полудня з красною копулою і декорацийна виправа еї стїн уже скінчені, а північна ризниця кінчить ся. Внутро церкви по усуненю руштовань представляє ся величаво.

— **Еміґрацийний аґент перед судом.** Вчера по чотиродневній розправі скінчив ся процес против еміґрацийного обманця Мартина Ґерґея. Судиї присяжні узнали дванайцятьма голосами, що Ґерґель ділав на шкоду селян і так само дванайцятьма голосами узнали, що знав о тім, що обманює селян. На основі того вердикту засудив трибунал Ґерґеля на два роки тяжкої вязниці заостреної постом що два тиждні.

— **Убийство жандарма.** В лїсї коло Гашгоф під Віднем найдено дня 28-го с. м. трупа убитого жандарма Робля. Убийства доверщено після здогаду судової комісиї попередного дня. Коло убитого найдено в корчах звичайну ложку циновy, котра імовірно наведе на слїд убийників. Яка зручна віденьска тайна поліция і як навіть дрібниця може послужити до викритя убийників, сьвідчить найлїпше передвступне слїдство. Именно поліцийний аґент найшовши ту цинову ложку і знаючи, що жандарми ложок не носять з собою, оглянув еї дуже докладно. Отже показало ся, що еї властитель мусїв еї уживати до перетоплюваня металїв, а то знов насунуло підозріне, що убийниками жандарма були певне фальшівники гроший, котрих він певне зловив на горячім учинку і арештував. По перешуканю кишенї плаща жандармового найдено справдї кілька фальшованих 20-сотикових штук. Отже зручний аґент прийшов до здогаду, що в околици мусїли в якійсь криївці підробляти фальшівники гроші, а що не було близько того місця нїяких домів, перешукав лїс і подибав в нїм між деревами стару, майже цїлком вже розвалену хату. Там найшов зпаряди до фальшованя гроший та кусник паперу, на котрім були виписані ріжні цифри і кілька італїяньских слів. Супротив того не було вже сумнїву, що фальшівниками, а певне і убийниками жандарма були італїяньскі робітники, занятї в околичних камінних ломах. Той здогад підпирають сильно і зізнаня двох малих хлопців, що вертаючи лїсом зі школи, стрітили жандарма, як вів двох італїяньских робітників. Хлопцї описали дуже точно обох арештованих. Тепер поліция вже на слїдї убийників, а до їх викритя причинила ся в першім рядї найдена коло убитого цинова ложка.

— **Ославлений розбійник.** Від р. 1875 непокоїв італїяньску провінцию Романїю розбійничий ватажко Ансуіні, на котрого голову наложило італїяньске правительство 4.000 лїрів нагороди, а помимо того не удало ся єму дістати его в свої руки. Тепер Ансуіні перенїс свою дїяльність до провінциї Кампанїї, майже під самі мури Риму і укриває ся там в якійсь катакомбі, а так добре, що сильний відділ жандармериї, висланий против него не міг его доси виcлїдити. Рабунки почти і подорожних на порядку дневнім, а всї они суть дїлом шайки Ансуіні'ого. Як сказано, займає ся Ансуіні тим ремеслом вже від 1875 р. і жиє в лїсї; обдаровує бідних, як правдивий Рінальдіні, а немилосердно грабить богатих. В околицях Перуджії і Форлї мусїли єму складати всї доохрестні палати данину і на случай погонї охороняти перед „рукою справедливости“. Тому доси не попав в руки жандармериї. За 21 лїт розбишацтва допустив ся Ансуіні 20 убийств і більше як тисячу грабежий. Чотири рази засуджувано его заочно на дожизненні тяжкі роботи.

— **Помер** о. Емилїян Застирець, парох в Мозолівцї, підгаєцкого деканата, дня 23-го с. м., в 54-ім році житя, а 27-ім сьвященьства.

— **75.000 корон** виносить головна виграна великої Інсбрукскої льотериї і буде виплачена готівкою по відтягненю 20 прц. Тягненє відбуде ся 7-го падолиста.

Господарство, промисл, торговля, гіґієна і вихованє.

Добрі ради.

☛ **Складайте гроші на почті!**

— Про складанє гроший і почтові каси ощадности. Один селянин із сторін Східницї пише нам: „Ваш поклик, уміщений на першім місци в Добрих радах: „Складайте гроші і віддавайте їх до каси ощадности“ есть дуже важний для нас селян, сусїдуючих з роподайною Східницею, бо предприємцї вергли ся до контрактованя ґрунтів, не лиш в нїй самій, але і в еї околици і платять за морґ величезні суми. Нам селянам, котрі перше звичайні булисьмо числити лиш крайцарики, риньскі до десятки, а сотка то була желанєм цїлого житя, — такі гроші відразу стратили властиву вартість. Хто-ж з них має властиво пожиток, хто з них збогатїв? — Жиди і жиди! Правда, були декотрі господарі Східницкі, котрі не могучи дивити ся, як їх рідна ненька перейшла в чужі руки, покупили собі ґаздівства в інших селах; инші дещось поховали в щадничих касах, а найбільша часть пила без опамятаня, аж всьо пропила. Були випадки, що як ґазда продав свою рідну рілю, забрав ся з жінкою і дїтьми до корчми, даючи жидови всї свої гроші, узискані з продажи; сидїв у жида доти, доки всїх не проїв і не пропив, а той як з початку лестив ся коло него, так потому, не видячи вже коло него нїчого, вивер его на двір. Щоби людий стримати від утрати гроший, есть одна рада: складати їх до каси щадничої.... Сьвітлий сей господар каже дальше в своїм письмі, що єму найлїпше подобає ся почтова каса щаднича (і зовсїм справедливо) та радить нам, щоби ми подали о нїй поученє. Ми слухаємо его ради і так робимо: Почтові каси щадничі длятого дуже добрі, що суть майже при кождій почтї і можна легко складати, не треба далеко їздити; що можна в них складати по 50 кр.

дістала зі школи, — все геть забула і тілько тїшила ся Михасем, що на сьвята приїхав. Дуже єму було в тім мундурі до лиця; достоту кадет молоденький, такий як старостів син, що до кадетів записав ся і підчас вакаций спацирував по містї. А ще й споважнїв Михась, як старий; Геленці показував латиньску книжку, казав читати, а вона щось читала-читала і нїчого не розуміла, аж їй мусїв Михась розъяснити, що те все значить. Таки, видко, щось навчив ся...

VIII.

І вже Савчиха тілько всеї потїхи мала з сина, що на Різдво. А потім прийшло ся їй знов гризти ся та журити ся. Стороньский написав, що шкода кождого дня у Львові, платеного за Михася; радше би его забрати до дому. Але Савчиха не вірила; їй все здавало ся, що то Стороньский тілько з зависти таке говорить та пише, а Михась таки дістане добру клясу. Ще надїї не стратила, що хлопець поправить ся.

Але гнеть прийшлось їй гірко, дуже гірко розчарувати ся. Скінчив ся перший півpік науки і Михась приїхав до дому на малі вакації з третьою клясою і злою потою з обичаїв. Як зрозуміла Савчиха, що в сьвідоцтві Михася написано, вибила, вибила его патиком, здерла з него „кадетский“ мундур, виймила якийсь старий і кинула єму в очи.

— Коли — каже — не хотїв ти бути ксьондзом, то будеш у мене за свиньми ходити!

Таке єму мама сказала! А як же! Сказала єму і сама, як подумала, яка то ганьба для неї, як люди будуть з неї сьміяти ся, кілько гроший стратила, кілько ночий не доспала, кілько по дорогах намитружила ся, кілько нажурила ся та наплакала ся, штуркнула ще раз Михася кулаком в плечі і з дитиною пішла в кухню та там довго-довго плакала.

Не дивота, що плакала! кому би не був жаль?

А Савка нїчо! аби слово хлопцеви сказав! Так як би рад був. Подивить ся на Михася, усьміхне ся в вуса, поклепає его по плечах тай тілько скаже: „кадет“ і більше нїчо. А Михась хоч нїби й плаче, а прото скоро сльози втирає, таки радий він, що й який радий, що остане ся дома, що не буде мучити ся в школї.

Навіть до хлїва з батьком зайшов, подивити ся на безроги. Оглянув одну і другу, а при третій станув — подобала ся єму — і питає ся в батька:

— Що ви за ню дали?

— Ану відгадай! — відповів батько.

— Гм! — задумав ся Михась. — А тепер добрий час на товар? Бо я був у школї і не знаю.

— Не злий — замітив батько усьміхаючись.

— Ну, то як далисьте трийцять пять риньских, то певно більше нї — відповів Михась.

А Савка як то почув, то аж в долонї сплеснув. — Бодай тебе — каже — хлїб навпав? Та-ж ти на різника як вродив ся, а з тебе хотїли „ксьондза“ зробити! Я дав трийцять пять і шустку на могорич. Відгадав! бігме, відгадав.

— Та бо она більше й не варта, — додав ще Михась, вдоволений, що розуміє ся на купецтві.

Тїшить ся Савка своїм сином, а що жінка гризе ся, єму не в голові.

Було то в недїлю зрана, як Михась приїхав. У Савчихи тілько й думки було, що про свою гризоту і страти. Она що хвиля обертала ся до Михася, аби его штуркнути, але чим далї то стримувала ся; жаль їй було хлопця. І так змарнїв, бідачиско, у Львові. Мури там тягнуть силу з чоловіка і ґідь добре вигладати.

Пішла она до церкви. Молила ся там, троха плакала з жалю, аж людий то дивувало.

Виходить она з людьми з церкви, а перед нею іде Вороначка, та баба пащеката, і Козачка з Греблї. Савчихи за собою не видять, а про нию розмавляють.

— Не знати, чо нинї Уланиха так в церкві плакала? питає ся Козачка.

А Вороначка, що то в неї язик як у гадини пожаристої: — З утїхи — каже — плакала, що еї кадет уже лацїньску школу скінчив.

— А Дутчишин — каже Козачка — чую: добру клясу дістав. Добре їй так, тій богачці...

Як то почула Савчиха, то під землю хотїла запасти ся, як би їй хто в лице дав, так їй стидно зробило ся за сина. Она обернула

(в инших касах що найменше 1 зр.), а найважнійша річ, що можна складати навіть по 5 кр. марками; що можна виймити гроші денебудь н. пр. можна складати у Львові, а виймити в Самборі або Гусятинї, чи деинде; що той, хто має гроші зложені на почтї, може виплачувати ними н. пр. аж у Відни і не потребує оплачувати почти, наконець і длятого, що урядникови почтовому не вільно нікому казати, хто і кілько має гроший зложених на почтї, що книжочки каси почтової не можна зафантувати і наконець що від доходу з процентів не платить ся нїякого податку. Хто би хотїв складати гроші готівкою на почтї, мусить знати, що складає ся найменше по 50 кр., менше не можна, а більше лиш до 1000 зр. Хто складає, мусить бути письменний, а хто не уміє писати, мусить перший раз привести з собою письменного сьвідка. На почтї дасть єму урядник дві книжочки: одну бронзову з зелеными в серединї картками і жовту з жовтими книжочками. Бронзова книжочка служить до вкладаня гроший і в нїй на першій картцї треба написати: імя і назвиско, чим хто єсть, де і коли родив ся і де мешкає н. пр. Василь Мелник, господар, Східниця, 1850, (мешкає) в Східници. На другій сторонї вже сам урядник записує гроші, які вложено н. пр. 50 кр., або 1 зр., 2 зр. і т. д. На кінци тої книжочки єсть виписано все, що і як треба робити при вкладаню і вийманю гроший, для того треба то добре і уважно собі прочитати. Приписи ті суть подані по нїмецки і по руски, або по нїмецки і по польски, але що Русини не дбалі, не умiють а навіть і не хотять щадити, а права своєї мови не уміють пошанувати, то руских книжочок навіть і у Львові трудно дістати; они лежать на складї в маґазинах, бо нїхто за ними не допитує ся, нїхто їх не жадає. Жовта книжочка служить до виниманя гроший. І в нїй єсть подане, як єї треба уживати, для того о тім тут не пишемо. Хто вложив гроші, дістане за кілька днів з Відня квіт і повинен єго добре сховати, бо він потрібний до виниманя гроший з каси. З тим квітом, з бронзовою книжочкою і з жовтою карткою з книжочки іде ся на почту вибирати гроші і можна від разу виймити 20 зр. Хто би хотїв більше виймити мусить писати аж до Відня, але за почту не платить нїчого. Марками знов складає ся так: за 5 кр. купує ся на почтї, або денебудь в трафіцї, де продають марки почтові, „почтову карту ощадности". На тій картї єсть вже вибита одна марка і місце на 9 дальших марок. Можна отже легко урвати собі що дня із свого зарібку 5 кр. і купити марку та налїпити на картї. Коли вже залїпить ся всї порожні місця, отже має ся марок за 50 кр., іде ся з картою на почту, так, як з готовими грішми і бере ся книжочку вкладкову та виповідну. Більше як три карти з марками на тиждень не можна вкладати. Складати марками єсть дуже велика вигода, бо може з того користати кождий і найбіднїйший чоловік, робітник, слуга і зарібник. Наші люди повинні би як найбільше складати гроші на почтї.

— Поживна вартість паш і. — Сїно єсть для рогатої худоби найважнїйшою пашею. Але, як звістно, єсть сїно а сїно, навіть не все сїно з одної сїножати єсть однаково добре. Чим раньше скошене сїно, тим оно поживнїйше, чим старше, тим менше поживне і тим труднїйше до стравленя, а відтак доброта єго зависить ще від того, чи в сїнокоси були зливи, чи нї. Сїно, що лежить довший час на дощи тратить поживність Отава єсть найпоживнїйша, бо в нїй більше самих листочків, як стебел, котрі суть менше поживні і труднїйше стравні. — Солома має лиш незначну вартість поживну; она служить худобі більше лиш до напханя жолудка. Де в господарстві мусить ся давати худобі більше соломи, там треба їй помагати бураками, бараболями, макухими і т. д. — Полова єсть трохи лїпша як солома, але єї треба добре очистити з пороху, грудою і піску. — Бураками найлїпше годувати ялівник і дійні корови; они на молоко найлїпші. Парити їх не потреба. — Бараболї, сирі, дуже добрі на молоко, але не кожда худобина однаково їх приймає і длятого треба осторожно з ними поступати. Покраяні не повинні довго стояти на воздусї, бо скоро счорнїють, суть шкідливі. Парені і варені бараболї добрі до випасу худоби. — Стручкові ростини злі на молоко, але додають сили; вика навіть шкодить на молоко. — Макухи суть дуже добрі, але не треба богато давати, бо молоко і масло набирає від них злого смаку. Як на наші відносини, найлїпші макухи льняні і ріпакові. — Ґрис єсть дуже добрий на молоко, але при закупнї треба бути осторожним, щоби не купити лихого. — Суха брага єсть знаменитою пашою для коров і худоби випасової. Але самої паші ще замало; треба з худобиною добре обходити ся, поїти сьвіжою водою, держати в сухій стайни, стайню часто провітрювати, а худобину обмивати і чесати та взагалї держати чистенько.

— Масть на рани у худоби. На поменші рани у худобини, як н. пр. на рани від шлиїв у коний і т. п. єсть дуже доброю масть з пороху до стріляня (але давнїйшого, котрий робить ся в вугля, салїтри і сїрки) змішаного зі смальцьом або баранячим лоєм. Масть та не допускає гнили і рани під нею борзо гноять ся. Але з порохом при робленю масти треба бути дуже осторожним.

— Як обходити ся з нафтовою лямпою? Кождий скаже, що то не велика штука і не треба о тім навіть писати? Певно, що не велика штука, але многі нещасливі пригоди з нафтовими лямпами суть найлїпшим доказом, що дуже богато людий не уміє обходити ся з ними. Треба отже запамятати собі отсї правила: 1) Лямпи не треба наливати вечером при сьвітлї, але в день, а до наливаня уживати лїйки, щоби не порозливати нафти, бо й шкода, і може легко стати ся якась пригода. 2) За кождий раз треба лямпу добре вичистити, не лиш сам коминок (цилїндер), але й пальник в серединї, щоби в нїм не було пригарків з кнота і обтерти баньку з нафтою під пальником. Від пригарків в пальнику і нечистої баньки, коли ще й лиха нафта, настає нераз вибух нафти в лямпі. 3) Кніт треба за кождий раз добре зрівнати, щоби лямпа добре і ясно горіла. Обтинати кніт за кождий раз не потреба, бо він борзо тогди зуживає ся, і не завсїгди можна рівно обтяти; найлїпше скрутити кніт так, щоби звуглїлий єго конець був під самим вершком пальника, а тогди обтерти єго якою старою щіточкою н. пр. від зубів. 4) По запаленю лямпи треба кніт так скрутити, щоби він лиш слабо горів і не коптїв, а тогди аж наложити коминок і кніт лиш дрібку підкрутити, а відтак аж коли коминок огріє ся, підкрутити єго так, як потреба. Від скорого підкрученя кнота скло коминка за борзо розгріває ся, не роширяє ся рівномірно і длятого пукає. — 5) З запаленою лямпою не треба ходити, а коли вже конче, то скрутити кніт і нести лямпу просто, а не нахилену на бік. Лямпи з землї не треба підоймати борзо до гори, бо через скорий напір воздуха згасне. 6) Нїби то задля ощадности а вигоди не треба скручувати кнота і так лишати лямпу, щоби горіла. Тим не ощадить ся нїчого; противно, при скрученім кнотї вигарає більше нафти, бо она не лиш горить, але ще й випаровує, а в хатї робить ся смрід.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Будапешт 31 жовтня. Остаточний результат виборів до угорского парляменту такий: вибрано 266 лїбералів, 37 з партиї національної, 10 безпартийних, 46 кошутовців, 6 з фракциї Уґрона, 21 з партиї людової; позістало ще 7 тіснїйших виборів і 2 нові вибори. Лїберали зискали 59 мандатів.

Берно (моравске) 31 жовтня. При виборах з міст до сойму вибрано 18 Нїмців лїбералів, 12 ческих компромісових кандидатів, 1 Нїмця з партиї людової. Палати торговельні в Бернї і Оломуцу вибрали знову дотеперішних 6 нїмецких лїбералів.

Париж 31 жовтня. Мінїстер кольонїй одержав депешу з Ст. Люй, що суд военний на Мадаґаскарі засудив на смерть за участь у вохобни мадаґаскарского мінїстра справ внутрішних Саінандріаматандрі і князя Раісімананґа і стратив їх в Тананріві.

Букарешт 31 жовтня. Сербский король Александер приїхав тут вчера о 3 год. 30 мін. по полудни. На двірци повитали єго торжественно король румуньский, наслїдник престола кн. Фердинанд і мінїстри. Вечером було місто ілюміноване.

Цетинє 31 жовтня. Княжа родина вернула вчера о 4 год. по полудни до Антівари. При виходї з корабля повитала їх людність ентузиястично.

ся, нїби когось шукала, а то лиш на то, аби дальшої бесїди Воронячки і Козачки не чути. Закусила зуби і пішла до дому.

На вечірню не пішла, не хотїла. Просидїла дома коло дїтий, а між людий вийти бояла ся. По вечірни прийшли до хати тато Чупский, прийшов Савка, надбіг звідкись Михась, сїли собі, балакають. А про кого балакають? Про Михася. І не рад би чоловік єго зачіпати, а мусить, бо серце болить.

— Я на него двіста трийцять риньских дотепер видала! — каже Савчиха з жалем. — Нинї обраховалам.

— Але за то хоч наїздила ся ти до Львова! — каже весело Савка. — За всї часи наїздила ся і ти і всї ми.

— А бодай він запав ся той Львів паскудний! — закляла Савчиха.

— Чого кленеш. Касюню? адже ти зі Львова ще й доньку привезла — зажартував собі батько Чупский, виняв з колиски дитину і став гойдати на руках та примовляти: „львівска панна! львівска панна!" А та панна так до дїда усьміхає ся любенько! Гарна буде дитина!

— Як би тїтчин професор був хотїв, то Михась був би добру клясу дістав — говорила все своє Савчиха, чуючи жаль до всїх.

— Не жури ся, жінко — каже Савка — най кобила журить ся, що велику голову має. Що Стороньский винен? Тепер менче клопоту буде. Маєш ти Геленку для себе, а я буду мати Михася для себе. От тілько посварили ся ми з шваґром через кадета, а то без того би могло було обійти ся.

— Не пий, то не буде сварки! — замітив батько Чупский.

— Та я то й сам виджу, що біда менї з тим питєм.... Мушу закинути, аби незнати що.

А Михась тої розмови слухає і щось хоче сказати, а боїть ся. Але вкінци набирає відваги і каже:

— Мама повідають, що на мене двіста трийцять риньских видали. А за мого Зіркатого яких сто риньских хто забрав?

— Який він твій був, той Зіркатий? — питає ся батько. — Чиєю-ж то мукою ти єго годував? га? Ади! який мудраґель!

Михась замовк і не знав, що сказати.

В ту хвилю підійшла в хату стара Чупска. Прийшла така рада, аж старі очи сьвітять ся.

— Дутчисї — каже — дав Бог тепер сина. Такий внук як цванциґер!

А та новина дуже сподобала ся старому Чупскому; він зірвав ся і каже:

— Знаєш що, стара? То ми тепер маємо двайцять пять внуків разом. Цїсарский нумер...

І тїшили ся всї, що Дутчиеї дав Бог сина, тїшили ся хто більше, хто менше.

Шість синів має тепер Дутчиха. Коли то виховати? де на них гроші взяти? Дай Боже, аби той наймолодший і всї вчили ся так, як той найстарший, Андрусь, що мама за ним душі в собі не чує, так єго любить.

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий.**

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.